

УДК 338.4

Хижняк В. О.

*кандидат економічних наук, доцент,
Інститут законодавства Верховної Ради України*

Khyzhniak V. O.

*Candidate of Economic Sciences, Associate Professor,
Legislation Institute of the Verkhovna Rada of Ukraine*

ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ДЕРЖАВНОГО КОНТРОЛЮ ЗА РЕАЛІЗАЦІЄЮ ІМПОРТОВАНИХ СПОЖИВЧИХ ТОВАРІВ ВІДПОВІДНО ДО СВІТОВОЇ ПРАКТИКИ

ENSURING OF STATE CONTROL OVER THE SALES OF IMPORTED CONSUMER GOODS IN ACCORDANCE WITH THE WORLD PRACTICE

Анотація. У статті розглянуто міжнародну практику та підходи до організації та здійснення нагляду (контролю) за реалізацією імпортованих споживчих товарів. Проаналізовано основні проблеми сфери державного нагляду та захисту прав споживачів в Україні в контексті необхідності досягнення завдань модернізації української економіки, підвищення якості та безпечності продукції кінцевого споживання.

Ключові слова: ринковий нагляд, захист прав споживачів, реформування, державна споживча політика.

Постановка проблеми. На сучасному етапі розвитку українського суспільства, коли державна система управління стоїть на порозі нового етапу адміністративних реформ, та враховуючи те, що наша країна прагне до повноцінної інтеграції до європейського співтовариства, питання вивчення світового досвіду країн щодо контролю за реалізацією імпортованих споживчих товарів є досить актуальним.

На даному етапі державна політика України у сфері технічного регулювання та захисту прав споживачів базується на удосконаленні чинного законодавства, впровадженні європейських директив, гармонізації національних стандартів з міжнародними та європейськими, які є доказовою базою відповідності продукції технічним регламентам, забезпеченні діяльності інституцій у сфері оцінки відповідності та ринкового нагляду відповідно до

європейської і світової практик, а також удосконаленні системи захисту прав споживачів.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Вивченню цієї проблеми в напрямку удосконалення державного ринкового нагляду за безпечністю та якістю продукції та захисту прав споживачів приділяли увагу українські науковці: Мандибур В.О., Захожай В.Б., Віткін Л.М., Гришова І.Ю., Притульська Н.В., Язвінська О.М., Негоденко В.С., Митяй О.В., Стоянова-Коваль С.С., Малик М.Й., Пасхавер Б.Й., Саблук П.Т. [7-13]. Проте, незважаючи на це, багато науково-теоретичних та організаційно-економічних питань цієї теми потребують подальшого дослідження.

Так, на думку Віткіна Л.М. необхідними складовими ефективною системи державного нагляду (контролю) є:

наявність чіткої законодавчої та підзаконної бази для здійснення нагляду (контролю); чітке закріплення та розмежування сфер відповідальності контролюючих органів; зосередження нагляду за продукцією, що за притаманними їй властивостями, чи з інших причин, становить підвищений ризик; наявність ефективних, справедливих та стимулюючих санкцій; налагодження ефективного інформаційного забезпечення; компетентність державних інспекторів. Проте, питання забезпечення державного контролю за реалізацією імпортованих споживчих товарів відповідно до світової практики потребує подальших наукових досліджень.

Метою дослідження – на основі вивчення світового досвіду, створення сучасної та ефективної системи нагляду та захисту прав споживачів, яка б відповідала вимогам української економіки, потребам наших громадян, як споживачів та сприяла розвитку бізнесу в Україні.

Виклад основних результатів дослідження. Одним із важливих напрямків реформування системи технічного регулювання і захисту прав споживачів відповідно до світової і європейської практик – запровадження системи ринкового нагляду. Ринковий нагляд спрямований на забезпечення відповідності продукції, яка вже перебуває в обігу на ринку, вимогам технічних регламентів та відсутності загроз для безпеки, здоров'я або на будь-який інший аспект захисту суспільних інтересів. Запобігання введенню в обіг небезпечної продукції забезпечується шляхом імплементації в національне законодавство відповідних норм і принципів ринкового нагляду країн-членів ЄС, набрання чинності, зокрема, Регламентом (ЄС) № 765/2008 Європейського Парламенту і Ради від 9 липня 2008 року і Директивою 2001/95/ЄС Європейського Парламенту і Ради від 3 грудня 2001 року щодо загальної безпеки продукції.

Запровадження таких норм в Україні стало можливим завдяки прийняттю в 2011 році законів України «Про державний ринковий нагляд і контроль нехарчової продукції» [2], «Про загальну безпечність нехарчової продукції» [3]. У разі виявленні в будь-якому пункті продажу продукції, яка не відповідає встановленим вимогам або яка становить серйозний ризик для людей, з метою своєчасного попередження потрапляння небезпечної продукції на споживчий ринок України, зазначена продукція вилучається з усіх каналів її продажу. У разі виявлення на споживчому ринку контрафактної або фальсифікованої продукції терміново інформуються митні та правоохоронні органи для відповідного реагування.

Функції зі здійснення державного регулювання сфери безпечності харчових продуктів та системи контролю за нею покладено на новоутворену Державну службу України з питань безпечності харчових продуктів і захисту прав споживачів (Держпродспоживслужбу України). Нагляд за безпечністю нехарчових продуктів та відповідністю продукції вимогам технічних регламентів здійснюють органи, уповноважені на виконання функцій ринкового нагляду і контролю відповідно до Постанови Кабінету Міністрів України «Про затвердження переліку органів державного ринкового нагляду та сфер їх відповідальності» [6]. На сьогодні державний ринковий нагляд у 40 сферах відповідальності здійснюють 10 органів ринкового нагляду, які утворюють єдину систему.

Функції здійснення контролю за продукцією при її ввезенні на митну територію України покладено на митні органи. У разі виявлення на кордоні невідповідної продукції передбачається повідомлення органів державного ринкового нагляду про такі випадки. Крім того, слід зазначити, що контролю на кордоні підлягає лише та нехарчова

продукція, що заявлена в митний режим імпорту або інший режим, що передбачає вільний обіг продукції на ринку України [7].

Під впливом цих чинників структура, методи та функції органів контролю за імпортованою продукцією в різних країнах склалися по-різному.

Так, ключовим федеральним органом влади, який регулює питання внутрішньої торгівлі США, є Федеральна торговельна комісія (ФТК).

ФТК є самостійним державним органом, заснованим у 1914 році, як контролююча агенція із запобігання антиконкурентної практики. Крім того, ФТК наділена широким колом повноважень з питань контролю за дотриманням юридичними та фізичними особами федерального законодавства у сфері захисту прав споживачів, конкуренції тощо.

ФТК діє на підставі Федерального Закону «Про Федеральну торговельну комісію» від 1914 року (Federal Trade Commission Act – Розділ 15, § 41-48 Федерального Кодексу США). У відповідності із законодавством, комісія має нормотворчі повноваження та може вдаватися до примусових методів адміністрування федеральних законів і підзаконних актів у сфері внутрішньої торгівлі шляхом подання адміністративних позовів до суду федеральної юрисдикції.

Перелік нормативних актів, виданих ФТК розміщений у Розділі 16, Главі 1 Федерального кодексу підзаконних нормативних актів (нараховує близько 80 актів та окремих статей).

Окрім адміністративних, ФТК виконує також консультативні функції, надаючи звіти, рекомендації та поради іншим державним органам.

Іншим самостійним державним органом, який опосередковано впливає на розвиток торгівлі, як зовнішньої та і внутрішньої, є Комісія США з безпеки споживчих товарів (КБСТ).

КБСТ захищає споживачів від потенційних ризиків ураження, або смерті в наслідок користування неякісними споживчими товарами, як національного та і іноземного виробництва. До юрисдикції комісії належить близько 15 тисяч найменувань товарів.

За оцінками комісії збитки від таких інцидентів як смерть, ураження людини або пошкодження власності внаслідок використання неякісної продукції коштують США більше 800 млрд. дол. США щорічно. Діяльність комісії у напрямку контролю якості таких категорій побутових товарів, як: іграшки, кріплення, господарські інструменти, запальнички, побутова хімія тощо, дозволила скоротити кількість згаданих інцидентів до 30% за останні 30 років.

Регулювання імпорту споживчих товарів в США проводиться виходячи з двох аспектів: енергозбереження та безпеки користування.

З погляду енергоефективності виділяють такі підкатегорії:

- Побутові пристрої. Для цих видів продукції Закон «Про енергетичну політику та енергозбереження» (Energy Policy and Conservation Act) встановлює певні енергетичні стандарти та вимоги до маркування щодо енерговикористання. Офіс кодів та стандартів Департаменту Енергетики (Department of Energy, Office of Codes and Standards) відповідальний за проведення тестування на відповідність певним стандартам. Відділ нагляду Федеральної торговельної комісії (Federal Trade Commission, Division of Enforcement) регулює питання маркування. До переліку продукції, яка підпадає під дію згаданого закону належать: холодильні і морозильні камери, повітряні кондиці-

онери, нагрівачі для води, печі, прилади для миття посуду та одягу, сушильні прилади тощо.

- Комерційне та промислове обладнання. Процес сертифікації зазначеної підкатегорії продукції регулюються вищезазначеними державними органами.

З огляду на безпеку користування виділяють наступні підкатегорії:

- 1) іграшки та дитяча продукція;
- 2) фарба із вмістом свинцю;
- 3) велосипеди та велосипедні шоломи;
- 4) феєрверки;
- 5) вогнезаймисті тканини;
- 6) художні матеріали;
- 7) запальнички тощо.

Регулювання імпорту побутової електронної техніки здійснюється шляхом її сертифікації відповідно до наступних підкатегорій:

1) радіоактивна продукція та продукція, яка випромінює звукову радіацію (телевізори, мікрохвильові печі, рентген-установки, обладнання для ультразвукової терапії, мобільні телефони та інше). Сертифікація цієї продукції регулюється Законом «Про харчові продукти, ліки та косметичні засоби». Регулюючий орган – Центр приладів та радіології Адміністрації з харчових продуктів та ліків (FDA, Center for Devices and Radiological Health).

2) радіочастотні пристрої (радіоприймачі та передавачі, записуючі пристрої, тощо). Сертифікація цієї підкатегорії товарів здійснюється Федеральною комісією з комунікацій (Federal Communications Commission).

За інформацією Міністерства розвитку, промисловості та зовнішньої торгівлі **Бразилії** на території країни не застосовується спеціальний режим контролю за реалізацією на внутрішньому ринку імпортованих споживчих товарів. Обіг імпортованої продукції, яка потрапила на територію Бразилії, після виконання всіх митних правил та процедур, відбувається ідентично обігу продукції національного виробництва.

Слід зазначити, що кожен імпортер має бути зареєстрований у державних органах, що займаються зовнішньою торгівлею. У Бразилії таким державним органом є SECEX (Секретаріат зовнішньої торгівлі Міністерства розвитку, промисловості та зовнішньої торгівлі Бразилії). Імпортер має звернутися до Секретаріату з метою внесення до комп'ютерної бази даних «SISCOMEX». Схематично виконання митних формальностей ФРБ розділяється на наступні етапи:

- ліцензування (лише для визначених категорій товарів);
- реєстрація імпортованої декларації в митних органах;
- визначення митним органом обсягу митної перевірки:
  - зелений рівень (лише для визначених категорій товарів);
  - жовтий рівень (документальна перевірка);
  - червоний рівень (документальна та фізична перевірка вантажу);
  - сірий рівень (окрім документальної та фізичної перевірки вантажу, здійснюються додаткові дослідження, зокрема, аналіз митної вартості товарів з метою запобігання порушенню законодавства ФРБ).
- митне очищення, включаючи сплату митних зборів;
- транспортування товарів.

Окрім цього, відповідно до Закону про захист прав споживачів імпортер несе відповідальність за якість продукції. Споживчі товари допускаються на територію Бразилії за умови відповідності національним стандартам та вимогам щодо складу, маркування та упаковки, що визна-

чаються Національним інститутом метрології, стандартизації та промислової якості Бразилії («Інметро»), федеральний орган, що входить до сфери відповідальності Міністерства розвитку, промисловості і зовнішньої торгівлі Бразилії). Маркування повинно бути нанесено португальською мовою із зазначенням складу продукції, дати виготовлення та дати закінчення терміну її придатності. «Інметро» також регулює сертифікацію імпортованої продукції та визначає список продукції та послуг, які підпадають обов'язковій та добровільній сертифікації.

У **Великій Британії** контроль на внутрішньому ринку за реалізацією імпортованих споживчих товарів безпосередньо не здійснюється. Натомість, діють загальні механізми контролю внутрішнього ринку. Так, зокрема, діє Закон про торгівлю товарами «Sales of Goods Act» 1979 року, який серед іншого, регулює аспекти, пов'язані із захистом прав споживачів. Доречно згадати також інші закони і положення: Закон 1982 року про поставки товарів і послуг (The Supply of Good and Services Act 1982); Закон про захист прав споживачів (The Consumer Protection Act 1987); Положення про захист споживачів - дистанційний продаж (The Consumer Protection (Distance Selling) Regulations 2000). Всі вони спрямовані на врегулювання питань відповідальності за продукцію та питань безпеки споживачів.

В **Індії** контроль за реалізацією імпортованих споживчих товарів здійснюється Департаментом зовнішньої торгівлі Міністерства торгівлі та промисловості Уряду Індії в рамках загальних правил та встановлених норм для імпортованої продукції.

Серед основних регулюючих нормативних актів можна відзначити Закон «Про зовнішню торгівлю» (1992 р.), Закон «Про надання пільг у сфері зовнішньої торгівлі» (1993 р.), Податковий кодекс, а також державний бюджет, в якому передбачаються відповідні ставки митних зборів.

З огляду на те, що протягом останнього часу при здійсненні зовнішньоекономічної діяльності та реалізації товарів на місцевому ринку виникають певні колізії щодо розподілу повноважень між митними органами та Міністерством торгівлі і промисловості індійський Уряд декларує про наміри якомога скоріше гармонізувати власну нормативну базу до чинної системи Євросоюзу.

Регулювання імпорту й експорту товарів і послуг у **Канаді** здійснюється на підставі федеральних і провінційних законів і правил. Ввіз у Канаду більшості товарів здійснюється без будь-яких спеціальних дозволів, але існує низка товарів, включених у спеціальні списки (їх близько 70), імпорт яких обмежується. Список імпортованого контролю (Import Control List) та список експортованого контролю (Export Control List) складаються федеральним урядом відповідно до Закону про дозволи експорту й імпорту (Export and Import Permits Act). Імпортер конкретного товару, внесеного у список, повинен звернутися до Міністерства закордонних справ і міжнародної торгівлі (ДЗСМТ) Канади з проханням про надання йому дозволу на імпорт. Крім того, імпорт деяких товарів здійснюється на підставі спеціальних дозволів, які видаються окремими федеральними відомствами (Міністерством сільськогосподарства й продовольства, Міністерством рибальства й океанських ресурсів та ін.). Регулювання у цих випадках здійснюється на базі відповідних законів: Закону про інспекцію м'ясної продукції (Meat Inspection Act), Закону про інспекцію рибної продукції (Fish Inspection Act), Закону про інспекцію продукції рослинництва (Plant Protection Act), Правил карантину рослин (Plant Quarantine Regulations) і деяких інших.

До товарів, які підлягають імпортному контролю відносяться текстиль та одяг, сільськогосподарська продукція, сталь, зброя та боєприпаси. Інші товари спеціальному імпортному контролю не підлягають і не потребують окремих дозволів на імпорт.

Для товарів, які не підлягають імпортному контролю може вимагатися отримання Міжнародного імпортного сертифікату (International Import Certificate).

Міжнародний імпортний сертифікат (МІС) – це гарантійний документ, який формально визнає, що Уряд Канади обізнаний і не має ніяких безпосередніх заперечень проти декларованого імпорту певних товарів в Канаду заявленим імпортером для кінцевого споживання на внутрішньому ринку країни.

Імпортовані товари мають обов'язково відповідати канадським правилам маркування імпортованих товарів (Marking of Imported Goods) та вимогам до етикеток (Canada's Labeling Requirements).

Імпортовані товари реалізуються на внутрішньому ринку Канади нарівні з продукцією національних виробників згідно з вимогами відповідних федеральних та провінційних регуляторних документів.

Основним федеральним державним органом Канади, відповідальним за контроль за безпекою споживчих товарів, є Міністерство охорони здоров'я Канади, яке має повноваження щодо контролю за безпекою споживчих товарів аж до їх відкликання з ринку. Існують встановлені Урядом Канади норми вмісту в них токсичних матеріалів, свинцю, кадмію, ртуті та інших. Аналогічні норми існують щодо матеріалів, небезпечних для навколишнього середовища.

З метою підвищення безпеки імпортованих товарів Міністерство охорони здоров'я Канади співпрацює у партнерстві з канадською прикордонною службою з метою виявлення потенційно небезпечних споживчих товарів вже в пункті імпорту до того, як вона потрапить у роздрібну мережу.

В 60-ті роки **Республіка Корея (РК)** обрала стратегію експортоорієнтованого розвитку, яка вимагає відкритості національного господарства, інтегрованості у світове економічне співтовариство.

Державний сектор РК займає міцну позицію в економіці, і широкий спектр ділової активності знаходиться під суворим урядовим контролем.

Починаючи з 70-х років спеціальними законами РК виділялися 7 галузей першочергової уваги: машинобудування, електроніка, текстильна промисловість, чорна металургія, кольорова металургія, нафтохімія, суднобудування. Цим галузям надавалася явна перевага в забезпеченні ресурсами, вони користувалися податковими перевагами та пільгами.

Під контролем держави знаходиться якість продукції в найважливіших експортних галузях.

Не менш жорстко держава контролює іноземний капітал. Слід зауважити, що прямі іноземні капіталовкладення в РК у 1967-1986 рр. складають менше 2% від сукупних валових інвестицій. РК прагне залучити не будь-які іноземні інвестиції, а тільки ті, які вписуються в загальну стратегію її розвитку. Тому не менше 2/3 іноземних капіталовкладень концентруються в таких пріоритетних галузях, як хімія, машинобудування і електроніка.

РК активно використовує мита на імпорт для захисту національних підприємств, що сприяє стимулюванню експорту. Митні ставки передбачали оподаткування сировини і промислового обладнання, аналоги яких не виробляються в країні, митом в межах 5-20% від вартості товару, тоді як мита на товари, аналогічні тим, що

вироблялися національною промисловістю, становили вже 25-60%. Товари, які не мають істотного значення для корейської економіки, обкладалися митом у 80-150%. В окремих випадках сировину, вкрай необхідну для експортних галузей, взагалі звільнено від і'зного мита. Держава веде суворий контроль за імпортом аж до ретельного відбору самих учасників зовнішньоекономічної діяльності через обмеження ліцензій на імпорт.

Важливу роль в РК відіграє залежність від зовнішньої торгівлі. Коли в 1991 році в РК почали вести статистику про залежність від зовнішньої торгівлі, на частку Китаю припадало 2,9% корейської торгівлі. Проте, до 2001 року частка Китаю у зовнішній торгівлі РК виросла до 10,8%, в 2003 році Китай випередив за цим показником Японію, а в 2004 році – США, перетворившись на найбільшого торговельного партнера РК. Особливістю такого швидкого зростання торговельної залежності від Китаю є значне підвищення частки КНР в південнокорейському експорті. Обсяг південнокорейського експорту в КНР у 1991 році становив 1 млрд. дол. США, однак в 2009 році він виріс до 86,7 млрд. дол. США. Частка КНР в південнокорейському експорті становила лише 1,39% в 1991 році, однак вона підскочила до 23,85% у 2009 році. За той же період імпорт з Китаю збільшився з 3,4 млрд. дол. США до 52,2 млрд. дол. США (з 4,22% до 16,79%). Незмінно високі темпи зростання китайської економіки змінили структуру корейської зовнішньої торгівлі. Це сталося, зокрема, через зростання обсягів торгівлі, яка здійснюється за давальницькою схемою, коли Корея експортує сировину і напівфабрикати до Китаю для давальницької переробки та імпортує назад готову продукцію. В 2004 році на частку експорту за давальницькою схемою припадало близько 10% всього південнокорейського експорту в Китай, проте у 2009 році цей показник виріс до 24%. Частка імпорту за давальницькою схемою становить зараз близько 12% всього обсягу імпорту.

Окремо слід зазначити, що підписані РК угоди про вільну торгівлю з деякими країнами передбачають послаблення митних та тарифних умов для імпортерів.

До 1980-х років, торговельна політика РК була зосереджена на нарощуванні експорту та контролі імпорту, так як економіка країни потерпала від хронічного дефіциту торговельного балансу та іноземної валюти. Разом з тим, наприкінці 80-х років РК переглянула свою торговельну політику з тим, щоб забезпечити:

- активну участь у формуванні нової світової системи торгівлі, зокрема, в рамках Уругвайського раунду, і більш активну роль у міжнародній економіці;
- подальшу реалізацію національної програми зі скасування імпортних обмежень та інших заходів, орієнтованих на лібералізацію ринку;
- усунення деяких інституційних перепон, що перешкоджали розширенню доступу на корейський ринок.

У жовтні 1989 року Уряд РК вирішив припинити практику застосування односторонніх обмежень імпорту, що здійснювалися ним згідно з положеннями статті XII ГАТТ, та погодився поступово скасувати відповідні обмеження до липня 1997 року.

У березні 1991 року РК подала до ГАТТ план першої фази лібералізації імпорту на 1992-1994 роки, відповідно до якого РК ввела вільний режим на 45 імпортованих позицій. В 1994 році, після поширення його ще на 47 позицій, загальний рівень лібералізації корейського імпорту досяг 98,6%, наприкінці 1999 року – 99,9%, а в 2001 році – 100%.

З 1984 року митні ставки в РК поступово скорочувалися. В середньому вони зменшилися з 23,7% в 1983 році до 10,1% в 1992 році. За той же період, середнє мито на

Графік запровадження пільгових митних ставок РК

Код товару	Назва товару	Митна ставка (%)						
		1999 р.	2001 р.	2003 р.	2005 р.	2008 р.	2011 р.	2015 р.
0103	Живі свині	20,9	19,7	18,6	18,0	18,0	18,0	18,0
0303	Заморожена риба (лосось)	10,0	10,0	10,0	10,0	10,0	10,0	10,0
0401	Молоко та вершки	41,7	39,4	37,1	36,0	36,0	36,0	35,0
0803.00	Свіжий банан	95,0	93,0	91,0	90,0	90,0	90,0	90,0
1513.11	Кокосова олія, сира	28,5	27,9	27,3	27,1	27,0	27,0	27,0
2009.60	Виноградний сік	47,5	46,5	45,5	45,0	45,0	45,0	44,0
2901.10	Бутан	5,0	3,0	1,0	0	0	0	0
2930	Сполуки сіркоорганічні	13,3	10,6	7,9	6,5	6,5	6,0	5,5
3006	Фармацевтична продукція	9,4	3,1	0	0	0	0	0
3303.00	Парфумерія	28,8	24,4	19,9	15,4	11,0	6,5	3,5
4001.10	Натуральний латекс	2,0	2,0	2,0	2,0	2,0	2,0	2,0
5201.00	Бавовна	6,0	4,4	2,8	2,5	2,0	2,0	2,0
6103.11	Костюми чоловічі з вовни	35,0	35,0	35,0	35,0	35,0	35,0	35,0
7206.10	Залізо та сталь у зливках або інших первинних формах	5,0	3,0	1,0	0	0	0	0
8527.21	Приймачі радіомовлення	16,0	16,0	16,0	16,0	16,0	16,0	16,0
9001.10	Оптичні волокна	8,0	8,0	8,0	8,0	8,0	8,0	8,0
8421.11	Сепаратори молочні	13,0	13,0	13,0	13,0	13,0	13,0	13,0
9701.10	Картини, малюнки	0	0	0	0	0	0	0

промислові товари було скорочено з 22,6% до 8,4%. Згідно з системами митних пільг та митних квот, до продуктів, в яких був зацікавлений ЄС, застосовувалися значно нижчі митні ставки.

З лютого 1988 року 319 товарів, зокрема, косметика, будівельне обладнання, гучномовні пристрої, легкові автомобілі і т.д., почали ввозитися за системою пільг на імпорт. Ще 35 товарів, у тому числі, зернові, нерафінований цукор і цукор-рафінад ввозилися за системою імпорتنних квот.

Квотні тарифи на 691 товар (391 – сировина і 300 – споживчі товари) були знижені в середньому на 8,5% з липня 1988 року.

У грудні 1994 року Національна Асамблея РК ратифікувала Угоди Уругвайського раунду переговорів ГАТТ. 1 січня 1995 року РК набула членства в СОТ.

У **Південно-Африканській Республіці** відсутній механізм контролю за реалізацією товарів.

Натомість існує контроль за ввезенням імпорту. При цьому товар має пройти перевірку в Бюро стандартизації ПАР, а також компанія-імпортер має отримати спеціальний дозвіл на ввезення в країну.

Висновки та пропозиції. Отже, подальше вдосконалення системи технічного регулювання та захисту прав споживачів має виходити із посилення контролю за якістю та безпекою продукції, її відповідністю національним та міжнародним стандартам та необхідності гармонізувати законодавство України до вимог Європейського Союзу, чому сприятимуть:

- проведення переговорного процесу та укладення двосторонніх міждержавних угод щодо активізації боротьби з контрабандою у відносинах з країнами – основними партнерами України;

- удосконалення засобів митного контролю, зокрема в частині адекватного встановлення митної вартості товарів, з метою запобігання явній та прихованій контрабанді та ввезенню товарів, небезпечних для здоров'я людей та довкілля;

- контроль за заявленими при імпорті країною походження коду та характеристик товарів;

- подальше розширення використання інформаційних технологій у діяльності митних органів, розвиток проекту «електронна митниця»;

- реорганізація системи технічного регулювання для упередження загроз національним інтересам держави, запобігання негативного впливу надходження в Україну демпінгової продукції, розвитку національних галузей промисловості та захисту прав споживачів шляхом:

• укладення двосторонніх угод з країнами-членами СОТ щодо взаємного визнання робіт з оцінки відповідності;

• цілеспрямованого підвищення рівня оснащення випробувальних лабораторій та їх акредитації за міжнародними стандартами, підвищення рівня кваліфікації їх працівників;

• запровадження нормативів і стандартів Комісії «Кодекс Аліментаріус», передбачених Законом України «Про основні принципи та вимоги до безпечності та якості харчових продуктів» [4].

Список використаних джерел:

1. Закон України «Про захист прав споживачів» від 12.05.1991 р. № 1023-ХІІ [Електронний ресурс]. – Режим доступу : zakon.rada.gov.ua/laws/show/1023-12.
2. Закон України «Про державний ринковий нагляд і контроль нехарчової продукції» від 02.12.2010 р. № 2735-V [Електронний ресурс]. – Режим доступу : zakon.rada.gov.ua/laws/show/2735-17.
3. Закон України «Про загальну безпечність нехарчової продукції» від 02.12.2010 р. № 2736-VI [Електронний ресурс]. –

- Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2736-17>.
4. Закон України «Про відповідальність за шкоду, завдану внаслідок дефекту в продукції» від 19.05.2011 р. № 3390-VI [Електронний ресурс]. – Режим доступу : zakon.rada.gov.ua/laws/show/3390-17
  5. Закон України «Про основні принципи та вимоги до безпечності та якості харчових продуктів» від 22.07.2014 р. № 1602-VII [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://radakmu.org.ua/uploads/file/-/280915_01.pdf.
  6. Постанова КМУ «Про затвердження переліку органів державного ринкового нагляду та сфер їх відповідальності» від 01.06.2011 р. №573 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : zakon2.rada.gov.ua/laws/show/573-2011-p.
  7. Віткін Л.М. Удосконалення державного ринкового нагляду за безпечністю нехарчової продукції відповідно до європейських підходів / Л. Віткін // Стандартизація сертифікація якості. – 2012. – № 5. – С. 18-25.
  8. Наумов О.Б., Євтушенко С.О. Проблеми та шляхи підвищення ефективності споживання ресурсів в Херсонській області // Економічний простір: Збірник наукових праць. – 22/2. – Дніпропетровськ: ПДАБА, 2009. – С. 108-115.
  9. Притульська Н.В. Система захисту прав споживачів в Україні: проблеми реформування / Н. Притульська // Товари і ринки. – 2015. – №2. – С. 5-16.
  10. Гнат'єва Т.М. Вплив соціальної відповідальності бізнесу на конкурентоздатність підприємств аграрного сектору / Т.М. Гнат'єва, О.В. Ніколюк // Вісник Чернігівського державного технологічного університету. – Чернігів. – 2014. – №4(76). – С. 151-158.
  11. Gryshova I. Competitive position stability of agricultural sector of Ukraine at internal and external markets / І.Ю. Гришова, О.В.Митяй, В.В.Кужель// Актуальні проблеми економіки. – 2016. – № 3(177). – С. 66-73.
  12. Захожай В.Б. Управління якістю: навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. /В.Б. Захожай, Н.Г. Салухіна, О.М. Язвінська, А.Ю. Чорний; за наук. Ред.: В.Б. Захожая. – К.: ДП «Вид. дім «Персонал», 2011. – 936 с.
  13. Мандибура В.О. Особливості формування Інституту довіри в системі забезпечення якості споживання та захисту прав споживачів / В.О. Мандибура, С.Г. Батажок // Вісн. Ін-ту економіки та прогнозування. – 2009. – № [1]. – С. 69-73.

Аннотация. В статье рассмотрена международная практика и подходы к организации и осуществлению надзора (контроля) за реализацией импортных потребительских товаров. Проанализированы основные проблемы сферы государственного надзора и защиты прав потребителей в Украине в контексте необходимости достижения задач модернизации украинской экономики, повышения качества и безопасности продукции конечного потребления.

Ключевые слова: рыночный надзор, защита прав потребителей, реформирование, государственная потребительская политика.

Summary. The article deals with the international practice and approaches to the organization and implementation of supervision (control) over the implementation of imported goods. It analyzes the main problems of the sphere the state supervision and consumer protection in Ukraine in the context of the need to achieve the modernization of the Ukrainian economy problems, improving the quality and safety of the end-use products.

Keywords: market surveillance, consumer protection, reforming.